

Warszawa, 28-04-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

WZF.7043.190.2024.GK

Pan

Władysław Kosiniak-Kamysz

Wiceprezes Rady Ministrów

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Premierze,

uprzejmie informuję, że w dniu 25 lutego br. pracownicy Wydziału ds. Żołnierzy i Funkcjonariuszy Biura RPO przeprowadzili wizytację 9 Łódzkiej Brygady Obrony Terytorialnej. W ramach czynności wizytacyjnych przeprowadzono rozmowy z dowodzącymi jednostką oraz przedstawicielami wszystkich korpusów osobowych, oficerem wychowawczym, oficerem personalnym oraz psychologiem, w zakresie problemów występujących w służbie oraz zapoznano się z warunkami jej pełnienia.

Liczba wakatów w kontrolowanej Brygadzie OT szacowana jest na ok. 12%, natomiast braki w tej mierze uzupełniane są żołnierzami rezerwy aktywnej, pełniących służbę czynną. Żołnierze zawodowi stanowią ok. 10% ogółu stanu etatowego – pozostałe 90% to żołnierze obrony terytorialnej.

Rozmówcy podkreślali duże obciążenie obowiązkami służbowymi w wojskach terytorialnych – identycznymi jak w wojskach operacyjnych – przy dużo mniejszej liczbie etatów w OT - zaznaczając, iż obowiązek prowadzenia dokumentacji jest taki sam jak w wojskach operacyjnych. Przykładem zbyt małej liczby etatów w wojskach obrony terytorialnej może być brak etatu sekretarki u dowódcy brygady OT, który

uzupełniany jest z żołnierzy OT. W praktyce chcąc wykonać podstawowe zadania (np. kompania reprezentacyjna) prosi się żołnierzy OT o stawienie się do służby.

Rozmówcy wskazywali na nierówne traktowanie żołnierzy zawodowych i żołnierzy OT, bowiem żołnierze zawodowi odprowadzają podatek, natomiast żołnierze OT zostali z niego zwolnieni. Również dodatek bojowy (za gotowość bojową) otrzymują żołnierze zawodowi jedynie z jednostek obrony terytorialnej zlokalizowanych od linii Wisły na wschód - do Bugu (Brygady OT od 1 do 6). Natomiast żołnierze zawodowi z jednostek OT zlokalizowanych na zachód od linii Wisły takiego dodatku nie otrzymują.

W kwestii opiniowania służbowego żołnierze zaproponowali, aby przy ocenie dyspozycyjności w szerszym zakresie uwzględniano powód otrzymania zwolnienia lekarskiego. Podniesiono również kwestię opiniowania podległych żołnierzy przez nowego dowódcę, który jeszcze nie zdołał ich poznać. Wskazano także przykłady wielomiesięcznego oddelegowania żołnierzy, którzy są opiniowani zaraz po powrocie do jednostki macierzystej przez dowódcę, który nie ma wiedzy jak funkcjonował żołnierz podczas oddelegowania. Oficerowie zauważyli z kolei, że nie otrzymują dodatku za wzorową opinię, który przysługuje jedynie dowódcom w korpusach podoficerskich i szeregowych zawodowych.

Żołnierze podkreślali zbyt małe zróżnicowanie wysokości dodatku za brak mieszkania (nieadekwatne do kosztów wynajmu w miastach różnej wielkości), np. różnica dodatku pomiędzy Łaskiem a Łodzią wynosi jedynie 30 zł, co nie oddaje faktycznych cen wynajmu mieszkania w największym mieście regionu tj. Łodzi.

Wskazywano także na opóźnienia w wypłacie należności za udział w akcji powodziowej oraz służby na granicy. Z podjętych w tym zakresie ustaleń wynika, że obowiązują różne stawki za dojazd oraz za służbę na granicy (na miejscu). Podstawą naliczeń jest rozkaz o delegowaniu, natomiast niezbędne jest potwierdzenie przez właściwego dowódcę dnia i godziny wyjazdu oraz dnia i godziny przybycia do miejsca delegowania. I na tym etapie może dochodzić do opóźnień (brak niezwłocznego przekazania przez dowódcę powyższych dokumentów do jednostki macierzystej naliczającej należności).

Żołnierze kwestionowali też praktykę, zgodnie z którą z kolejnym wnioskiem o przyznanie medalu można wystąpić dopiero po 10 latach przerwy. Przykładowo dowódca skierował wniosek o przyznanie medalu kilka tygodni przed upływem wymaganej wysługi. Wniosek został odrzucony, a termin upłynął. W takim przypadku

kolejny wniosek o medal będzie mógł być skierowany dopiero za 10 lat, co jest krzywdzące dla żołnierza.

Medal „Siły Zbrojne w służbie Ojczyzny” przyznawany jest na 10, 15, 20 lat służby, przy czym, aby otrzymać ten medal żołnierz oceniany jest przez pryzmat ostatniego opiniowania. W ocenie rozmówców medal jest za konkretny okres w służbie, a nie za ostatnią wzorową ocenę w opinii służbowej. Oznacza to, że co do zasady żołnierz w całym okresie, za który otrzymuje medal winien legitymować się wzorowym zachowaniem.

Żołnierze pozytywnie oceniali jakość otrzymanego umundurowania i butów, zastrzeżenia dotyczyły jedynie podkoszulek.

Jednym z ważnych powodów podjęcia decyzji o odejściu ze służby żołnierzy jest otrzymanie odprawy mieszkaniowej pozwalającej na spłatę m.in. rosnących kredytów. Żołnierze proponują, aby w szczególnie uzasadnionych przypadkach, po osiągnięciu określonej wysługi, istniała możliwość wypłaty odprawy mieszkaniowej w trakcie czynnej służby. Wypłata odprawy mieszkaniowej na umotywowany wniosek żołnierza pozwoliłaby na zatrzymanie w służbie szczególnie cennych specjalistów.

Problemy zebrane podczas wizytacji 9 Łódzkiej Brygady Obrony Terytorialnej, stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264), przekazuję Panu Premierowi z uprzejmą prośbą o ich zbadanie i przedstawienie informacji w tym zakresie.

Z wyrazami szacunku

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/